EEN WINTERKUUR TEGEN BACTERIËLE ZIEKTEN: AL DAN NIET ZINVOL ?

Door Dierenarts G. Werquin, Ieper

Dit is de vraag die mij in deze tijd van het jaar bijna dagelijks gesteld wordt. Vooral het oude antibioticum Altabactine blijkt onder nogal wat duivenliefhebbers die aan zelfmedicatie doen, populair te zijn. Sommige goedgelovige liefhebbers menen dat dergelijke kuren tijdens de winter systematisch de prestaties tijdens het daaropvolgende seizoen verbeteren. In dit artikel gaan we na of dit inderdaad altijd zo is.
Het kuren tegen bacteriële aandoeningen is eigenlijk enkel zinvol wanneer er sterke indicaties zijn dat effectief een bacteriële besmetting op het hok aanwezig is. Wanneer de duiven in goede conditie verkeren is het niet nodig blind geneesmiddelen te verstrekken.
Bij aanhoudende slappe mest, vermageren of chronische luchtwegaandoeningen is een winterkuur ter bestrijding van een eventueel aanwezige infectie wél aangewezen. Heel wat infecties (ornithose, paratyphus) worden immers overgedragen van de kweekduiven naar de jongen. Een uitroeien van deze infecties vóór de kweek is dan ook noodzakelijk. Hierbij dienen echter een aantal basisregels gerespecteerd te worden:

1. Eerste stap = korrekte diagnose

Voor een doeltreffende behandeling is het allereerst noodzakelijk dat nagegaan wordt welke infectie oorzaak is van de problemen. Ornithose-infecties kunnen bevestigd worden met een uitstrijkje van het oogbindvlies. Paratyphusinfecties kunnen bevestigd worden aan de hand van mestonderzoek (collectie gedurende 5 dagen) of bloedanalyses (enkel bij duiven die nog niet gevaccineerd werden.
Een juiste diagnose is onmisbaar vóór de behandeling. Niet alle problemen worden veroorzaakt door bacteriën en dien bijgevolg met antibiotica behandeld te worden.

Een vook voorkomende aanleiding om blind te gaan kuren met antibiotica is **waterige uitwerpselen**. Men dient zich echter te realiseren dat waterige uitwerpselen niet altijd door bacteriële infecties veroorzaakt worden. Allereerst dient een onderscheid gemaakt te worden tussen waterige uitwerpselen door darmproblemen (diarree) en waterige uitwerpselen door verhoogde urineproductie (polyurie).

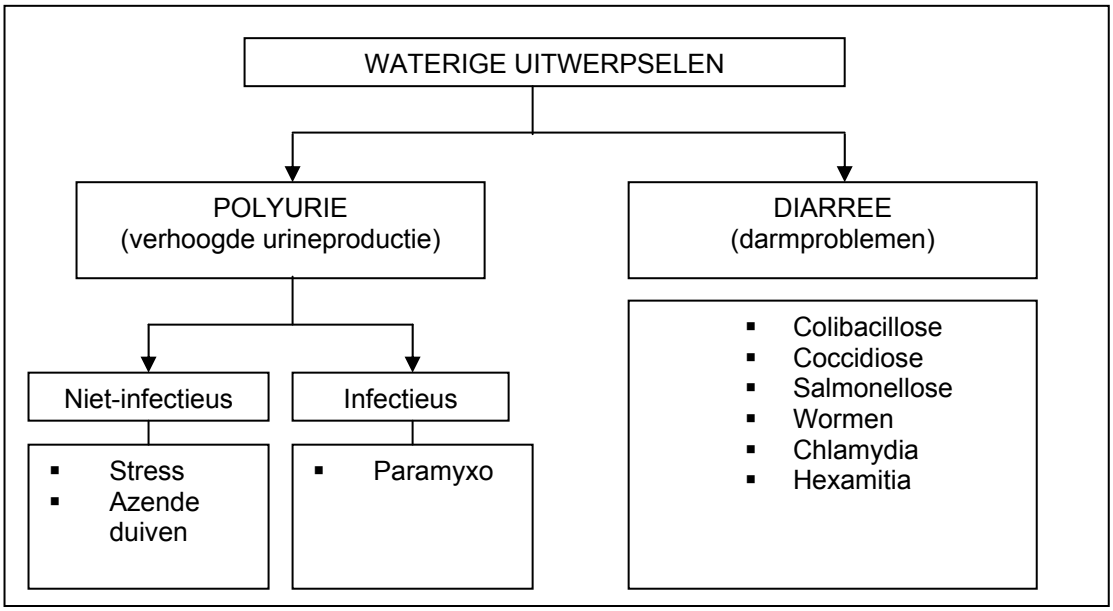

Polyurie komt in de winter vaak voor. Naast paramyxo, waarvan we de laatste jaren regelmatig een chronisch verloop vaststellen, kunnen ook psychologische oorzaken dit verschijnsel veroorzaken (zogenaamde "*psychogene polyurie*"). Psychogene polyurie wordt veroorzaakt door stressomstandigheden en komt het meest voor bij duivers. Het is erfelijk en komt dus in bepaalde lijnen meer voor. Heel wat duivers produceren hierdoor minder goed gebonden uitwerpselen vanaf

half november tot aan het paren. Bij polyurie is het verstrekken van geneesmiddelen zinloos. Darmconditioners en electrolyten zijn hier meer op hun plaats.

Indien de waterige uitwerpselen veroorzaakt worden door **darmproblemen (diarree),** dan nog betreft het niet altijd een bacteriële infectie. De voornaamste oorzaken van diarree in de winter zijn: 1. Colibacillose, 2. Coccidiose, 3. Salmonellose (paratyphus), 4. Wormen, 5. Chlamydia en Hexamitiasis of darmtrichomonas. De behandeling van deze aandoeningen is verschillend: een korrekte diagnose door middel van mestonderzoek is dan ook noodzakelijk.
Enkel wanneer een bacterie (colibacillose, paratyphus of chlamydia) de problemen veroorzaakt, kan enig effect van een kuur met antibiotica verwacht worden.

2. De keuze van het medicament

Voor een maximaal effect is het noodzakelijk dat medicament te kiezen dat tegen de op het hok vastgestelde bacterie de beste werking heeft. Idealiter wordt in het labo een "**antibiogram**" bepaald waaruit blijkt voor welk antibioticum de gevonden bacterie het meest gevoelig is. Heel wat bacteriën vertonen immers **resistentie** tegenover bepaalde geneesmiddelen. Kuur dan ook niet blind met een geneesmiddel dat ooit bij uw vriend duivenliefhebber goede resultaten gaf. Ieder jaar neemt de bacteriële resistentie tegenover geneesmiddelen toe. Kies in overleg met uw dierenarts voor moderne geneesmiddelen met voldoende activiteit tegenover de vastgestelde bacterie. Geneesmiddelen die voordien een goede werking hadden kunnen door resistentievorming minder of onvoldoende doeltreffend geworden zijn.
Baytril was bijvoorbeeld enkele jaren geleden het ideaal antibioticum bij duiven, dat bij nagenoeg alle bacteriële ziektes goede resultaten gaf. Momenteel is de resistentie tegen Baytril sterk toegenomen, vooral bij colibacteriën en staphylococcen, en in mindere mate bij paratyphus. Ook een verstoorde oriëntatie is een af en toe gerapporteerde bijwerking van Baytril. Dit heeft natuurlijk weinig belang in de winter. In de zomer dient hiermee echter wel voldoende rekening gehouden worden.
Het gebruik van *Altabactine* is de dag van vandaag helemaal niet meer te verantwoorden. Altabactine is een verouderd geneesmiddel op basis van chloramfenicol en furaltadone. Beide actieve bestanddelen zijn verouderd en hebben nadelige effecten. Zo veroorzaakt chloramfenicol bij langdurig gebruik een verminderde aanmaak van rode bloedcellen met bloedarmoede tot gevolg. Furaltadone behoort tot de verouderde sulfamiden en zou mogelijks kankerverwekkende eigenschappen hebben. Beecham, de firma die het geneesmiddel commercialiseerde, werd enkele jaren geleden verplicht Altabactine uit de handel te nemen. De Altabactine die momenteel nog onder de duivenliefhebbers circuleert zijn illegale namaakprodukten die veel beter vervangen zouden worden door de moderner en veel actievere geneesmiddelen waarover de diergeneeskunde nu beschikt.

3. Dosering en toedieningsweg

Bij het verstrekken van geneesmiddelen is het heel belangrijk dat de juiste dosering aangehouden wordt. De meeste produkten worden via het drinkwater toegediend. Het is dan ook essentieel dat de liefhebber de drinkwateropname in de gaten houdt en de dosering van het produkt eventueel aanpast aan de drinkwateropname. Een normale dosering gaat uit van een dagelijkse drinkwateropname van ongeveer 50 ml per duif (20 duiven drinken in dit geval 1 liter per dag). In de winter vermindert de drinkwateropname heel sterk bij koude temperaturen., waarbij de duiven vaak minder dan 25 ml drinken (20 duiven drinken in dit geval samen minder dan een halve liter per dag). In dergelijke gevallen moet de dosering van het geneesmiddel in het drinkwater verdubbeld worden opdat de duiven dezelfde hoeveelheid produkt zouden opnemen.
Een goed alternatief voor drinkwatermedicatie is het verstrekken van het geneesmiddel over het voeder. De voederopname vermindert immers niet bij koude temperaturen. Mits vooraf bevochtigen van de granen met een beetje looksap of olie kan het geneesmiddel mooi homogeen op het voeder aangebracht worden.

4. Gelijktijdige ontsmetting

Naast het verstrekken van geneesmiddelen speelt ook de ontsmetting van de omgeving (duivenhok, drinkpotten, eetbakken) een belangrijke rol in het slagen van de behandeling. Het hok moet grondig gereinigd worden en met de vlammenbrander ontsmet worden. Op deze manier voorkomt men dat de duiven na de kuur terug met de ziekteverwekker in kontakt komen. Antibiotica en ontsmetting van het hok moeten dan ook steeds samengaan !

5. Parasietenvrij vóór de behandeling

Vooraleer een antibioticumbehandeling in te zetten is het aangewezen dat de dieren vrij zijn van darmparasieten. Coccidiose- of worminfestaties kunnen een continue irritatie van het darmstelsel alsook weerstandsvermindering veroorzaken. Hun eliminatie vóór de antibioticumkuur is dan ook logisch.

6. Herstellen van de darmflora

Antibiotica elimineren niet alleen de ziekteverwekkende bacteriën: ze doden ook de gezondheidsondersteunende darmflora. In een gezond darmstelsel zijn immers melkzuurbacteriën en bifidusbacteriën aanwezig die zorgen voor een optimaal darmevenwicht en een natuurlijke bescherming tegen infecties geven. Het is belangrijk om na elke antibioticumtherapie de darmflora zo snel mogelijk terug te herstellen. Dit kan door het verstrekken van een darmconditioner met fructo-oligosachariden (FOS). Fructo-oligosachariden zijn natuurlijke suikers die enkel als voedsel kunnen dienen voor de goedaardige bacteriën. Het verstrekken van deze fructo-oligosachariden na de antibioticumkuur versnelt het herste van de darmflora.

7. Vitaminen en aminozuren

Op het einde van een antibioticumkuur is het ook steeds aangewezen een extra hoeveelheid vitamines en aminozuren te verstrekken. Tijdens de antibioticumkuur stijgen de vitaminebehoeften immers (ondermeer door de verminderde aanmaak van vitamines door de darmflora). Tijdens de winter is het een goede gewoonte de vitamines onder poedervorm op het voeder aan te brengen. De opname door de duiven gebeurt beter en de vitamines krijgen niet de kans af te breken, wat bij verstrekking in het drinkwater wel het geval is.

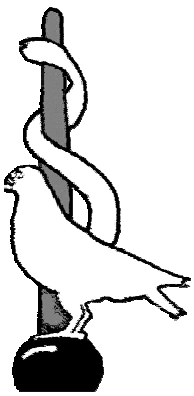

Dierenarts Guy WERQUIN
medische begeleiding sportduiven

consultaties:
weekdagen: van 18u tot 19u30
zaterdag: van 10u tot 11u30
hokbezoek op afspraak

Elverdingsestraat 50, 8900 Ieper
Tel 057/20 48 58 Fax 057/20 46 74
email guy@werquin.com